

ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Яцюк О.В., аспірант
Державний біотехнологічний університет

Економіка України поступово пристосовується до функціонування в умовах воєнного стану, і спостерігається певна стабілізація у зовнішньоекономічній діяльності. Як свідчать дані Державної митної служби України про стан зовнішньої торгівлі товарами у I півріччі 2023 р. товарооборот України почав відновлюватися і навіть продемонстрував невелике зростання у вартісному вимірі на 4 %. Проте у фізичних обсягах він зменшився на рівнозначну величину [1].

В умовах сучасних викликів надзвичайно важливим є пошук нових механізмів організації та оперативного регулювання зовнішньоторговельної діяльності й збереження експортного потенціалу підприємств. Драйвером оперативного регулювання зовнішньоторговельних операцій є аналітична система, заснована на передових інформаційних технологіях збору облікових даних, що дозволяють в режимі реального часу із залученням технологій штучного інтелекту приймати відповідні управлінські рішення. Тому актуальним є дослідження сутності зовнішньоторговельних операцій підприємств та особливостей їх бухгалтерського обліку.

Зовнішньоторговельні операції підприємства – це операції, які включають в себе обмін товарами, послугами, капіталом та іншими ресурсами між підприємством і партнерами з інших країн. Ці операції пов'язані із експортом (постачання товарів і послуг з підприємства до іноземних ринків) та імпортом (прийом товарів і послуг із-за кордону) і можуть стосуватися різних видів діяльності, включаючи торгівлю, виробництво, послуги та інші.

Бухгалтерський облік операцій зовнішньоторговельної діяльності має свої особливості порівняно з обліком внутрішніх операцій, оскільки він пов'язаний з міжнародними транзакціями та вимагає дотримання специфічних правил і стандартів. Основні особливості бухгалтерського обліку операцій зовнішньоторговельної діяльності полягають у:

– конвертації валют (зовнішньоторговельні операції вимагають обробки різних валют, і тому бухгалтер повинен виконувати конвертацію валют за поточними курсами обміну для відображення фінансових операцій в національній валюті);

– визначенні митних обов'язків (залежно від міжнародних угод і митних правил, імпортери та експортери повинні розраховувати митні обов'язки та інші збори, пов'язані з перетином кордону, і правильно відображати в облікових записах);

– визначенні вартості операцій (визначення правильної вартості товарів і послуг включає у себе не тільки ціну, але і всі додаткові витрати, пов'язані з транспортом, митними платежами, страхуванням та іншими факторами);

– властивостях податкового обліку (податкові правила для зовнішньоторговельних операцій можуть відрізнятися від внутрішніх операцій, тому підприємства повинні дотримуватися податкових норм та правил, пов'язаних з міжнародною торгівлею);

– зовнішньому звітуванні (підприємства, що здійснюють зовнішньоторговельну діяльність, повинні підготовлювати спеціальні звіти та документи для відображення цих операцій у фінансовій звітності, зокрема, звіти про зовнішню торгівлю);

– вирішенні проблем пов'язаних з ризиком (зовнішньоторговельна діяльність часто пов'язана з великими ризиками, такими як зміни валютних курсів, міжнародні тарифи, політичні ризики тощо, які бухгалтер повинен враховувати при обліку операцій);

– дотриманні міжнародних стандартів (зовнішньоторговельний бухгалтерський облік повинен відповідати міжнародним стандартам бухгалтерського обліку, таким як Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) або Міжнародні стандарти звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП));

Таким чином, зовнішньоторговельна діяльність є складовою економічної діяльності підприємства, і визначається експортно-імпортними операціями з обміну товарами, послугами, капіталом тощо із партнерами з інших країн. Зовнішньоторговельний бухгалтерський облік вимагає особливої уваги до міжнародних аспектів та дотримання відповідних правил та стандартів для ефективного ведення обліку та забезпечення правильного фінансового звітування.

Інформаційні джерела

1. Зовнішня торгівля товарами. Підсумки I півріччя 2023 року. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-tovaramy-pidsumky-i-pivrichchya-2023-roku>

2. Кашена Н.Б., Гаркуша Н.М., Сидорова Т.О., Лисак Г.Г. Аналіз господарської діяльності : навч. посіб. Х. : ХДУХТ, 2013. 396 с.